

Facultat de Ciències Polítiques i Sociologia

Treball de Fi de Grau

Títol: Grau de cohesió social al barri de Ca n'Anglada de Terrassa i la imatge del barri als diaris: estudi comparatiu entre 1999 i 2019.

Autor/a: Marina Lázaró Serrano

Tutor/a: Salvador Cardús i Ros

Data: 3 de juny de 2020

Grau: Sociologia

ÍNDIX

1. Introducció.....	3
2. Cohesió social: una aproximació conceptual.....	4
3. Metodologia.....	6
4. Contextualització.....	7
4.1 Anàlisi demogràfica: la població estrangera al barri.....	7
4.2 El conflicte als diaris i la opinió pública.....	8
4.3 Accions per la cohesió social al barri.....	11
5. Resultats: la cohesió social a Ca N'Anglada.....	11
5.1 Dimensió política.....	11
5.2 Dimensió econòmica	13
5.3 Dimensió cultural.....	15
6. Conclusions.....	17
7. Referències.....	18
8. Annexos.....	20
• Annex 1 – El conflicte als diaris.....	21
• Annex 2 - Composició de la Taula del projecte Futur Ca n'Anglada 2030.	24

1. Introducció

La nova composició ètnica, cultural i religiosa de la població està convertint societats culturalment homogènies en realitats pluriculturals, on sorgeixen nous conflictes i noves formes de consens. (Solé et al, 2011). Un clar exemple és el que va succeir a Ca n'Anglada fa vint anys i l'evolució de tot plegat.

L'any 1999 es van produir greus enfrontaments violents entre joves de nacionalitat espanyola i joves de nacionalitat marroquina del barri de Ca n'Anglada a Terrassa. Segons explica Jérôme Ferret (2016), és difícil saber de manera precisa el que va passar el juliol de 1999 al barri. Se sap que la nit de diumenge de l'11 de juliol de 1999, va començar una baralla entre dos nois (un d'ells de nacionalitat marroquina i l'altre espanyola), al voltant de la plaça central de Ca n'Anglada, on s'estava celebrant la festa més gran del barri. A l'esclatar el conflicte una trentena més de joves van acudir a la baralla. Aquest acte violent va acabar amb un part de dos ferits lleus. A la nit següent, el 12 de juliol, un nou enfrontament va oposar a 50 joves aproximadament: es fa un recompte de tres ferits finals. Després, un grup de joves de fora del barri, van trencar un bufet del bar de la plaça central, van destrossar la carnisseria halal, i van sacsejar la façana d'un comerç. Símbols nazis i missatges racistes van ser pintats al mur de la mesquita. Dimarts 13 de juliol, un grup d'habitants del barri, van iniciar una manifestació i una marxa cap a la mesquita. En total van ser 1300 persones que van desfilar pels carrers exigint l'expulsió dels immigrants al crit de "puto Moro" i "Moros no". Un jove de nacionalitat marroquina inclús va ser agredit pels manifestants.

Aquest fet és el que prenc com a punt d'inflexió del treball. Considero important analitzar quina és la situació del barri vint anys després, posant en qüestió el grau de cohesió social en aquest. El meu objectiu és indagar si el grau de cohesió social va ser significatiu per l'esclat dels incidents de 1999 i si ha variat en el temps. Per tant, el treball pretén donar resposta a la pregunta: *Ha variat el grau de cohesió social al barri de Ca n'Anglada de Terrassa respecte a 1999?* Estimo que aquest treball pot ser important per entendre la situació del barri i com ha evolucionat la configuració de la seva població. M'interessa, doncs, entendre quins canvis estructurals ha generat la nova immigració al barri de Ca n'Anglada partint de la premissa que el grau de cohesió social afecta significativament als conflictes en el barri.

El fet va ser catalogat socialment com "agressió racista". Però, *va ser realment el racisme el que va comportar l'esclat de la violència?* Pren importància per donar resposta a la pregunta, investigar sobre com va ser tractat l'incident per part dels mitjans de comunicació, concretament als diaris. Així doncs, analitzaré les notícies que es van publicar als diaris durant els dies posteriors al conflicte per respondre la següent pregunta: *quin paper van jugar els mitjans de comunicació (concretament els diaris) en aquesta categorització i en l'opinió pública sobre el barri?*

A més, és considerable per entendre la realitat del barri i dels fets, contextualitzar el conflicte. D'aquesta manera, l'objectiu és realitzar una anàlisi demogràfica del barri per estudiar com ha variat la població resident des de 1999.

Per tant, s'explicarà primerament el concepte clau "cohesió social". Seguidament es farà una contextualització dels aspectes demogràfics del barri des de 1999 a 2019, així com del conflicte, analitzant com va ser tractat per part dels mitjans de comunicació i com va influir en l'opinió pública la imatge representada del barri. A continuació, per analitzar el grau de cohesió social del barri, s'utilitzarà la distinció que fa Jenson (2010) de tres dimensions: política, econòmica i cultural, així doncs, es contemplarà només la cohesió social en sentit objectiu. Finalment, s'explicarà quines iniciatives s'han pres per part de la administració pública i entitats socials per millorar la cohesió del barri.

2. Cohesió social: una aproximació conceptual

El concepte 'cohesió' fa referència a l'acció d'adherir-se o reunir-se, significa literalment estar unit. Etimològicament, per tant, la cohesió està relacionada amb l'establiment d'un lligam entre diferents parts d'un tot (Bertran, 2015). L'any 2005, la Unió Europea va presentar una definició de cohesió social, entenent aquesta com la capacitat de la societat d'assegurar el benestar de tots els seus membres, incloent-hi l'accés equitatiu als recursos disponibles, el respecte a la dignitat humana, la diversitat, l'autonomia personal i col·lectiva, la participació responsable i la reducció al mínim de les disparitats socials i econòmiques amb l'objectiu d'evitar una polarització. (Mora, 2015; 22).

En sociologia, tal com apunten Solé i altres (2011), els orígens del concepte 'cohesió social' apareixen cap a finals del segle XIX en les obres d'Émile Durkheim. Pel sociòleg, la cohesió social és un tipus de vincle que uneix als homes i permet la formació d'agregats socials (Barba, 2011; 71). Durkheim (1893) explica que els vincles de la solidaritat mecànica es debiliten a causa de una major autonomia individual i la divisió social del treball. Aquest debilitament de les relacions socials al món modern, ens porten a parlar de la noció de 'solidaritat orgànica', la qual es referia a formes d'integració social que es consideren adequades per les societats on les diferències entre individus són el punt de partida. (Barba, 2011; 70). En aquesta línia, Durkheim (1893) afirma que solidaritat i cohesió social són part de l'ordre moral indispensable perquè els individus continuïn vinculats a la societat.

Solé i altres (2011), distingeixen, dins les aproximacions sociològiques al concepte, dues perspectives. D'una banda, el conflictivisme, que posa major èmfasi en l'estudi de l'acció dels individus. D'altra banda, el funcionalisme, que se centra en l'estudi del funcionament dels sistemes socials. Talcott Parsons, des del corrent funcionalista, va complementar aquesta visió de Durkheim desenvolupant conceptes com ara el 'd'integració normativa' per substituir el de

‘cohesió social’ i definint el problema de la integració social com quelcom que es pot assolir quan els elements en un sistema cultural (els valors comuns d’una societat) són institucionalitzats com a elements estructurals del sistema social. (Barba, 2011; 71). El corrent funcionalista inclou en l’anàlisi dos conceptes contraposats: “cohesió” i “conflicte social”, aquest darrer entès com el desequilibri temporal en la cohesió d’un sistema social, causat per elements o forces dissidents internes o externes. (Solé et al, 2011; 11). Al parer de Parsons, només es pot afirmar que un individu està socialment integrat si internalitza les normes i valors que regulen la seva acció en congruència a la posició social ocupada. (Mora, 2015; 20). En contraposició a aquesta perspectiva, la teoria conflictivista defensa que la societat presenta dins de si una sèrie de contradiccions i objectius col·lectius contraposats que provoquen confrontació d’interessos i, per aquesta raó, consideren que el conflicte és inherent en qualsevol dinàmica social. (Lorenzo, 2001; 237). Així doncs, els conflictivistes defensen que l’existència de cohesió social no necessàriament implica la inexistència de conflictes. (Solé et al, 2011; 11).

En un context més contemporani, Jenson (2010) emfatitza que si bé els valors compartits i el sentit de pertinença són un component recurrent i fundant per comprendre la cohesió social, es tracta d’atributs típics de les societats tradicionals. (Mora, 2015; 32). Tanmateix, Mora (2015) creu que això planteja problemes per a l’estudi de la seva presència i eficàcia en les societats contemporànies, caracteritzades per la seva diversitat. Jenson (2010) menciona que és relativament fàcil rastrejar aquests components en l’àmbit comunitari, ja que la seva dinàmica es deriva fonamentalment de situacions de copresència o proximitat física, la qual cosa permet generar condicions de certa homogeneïtat social i cultural. No obstant això, Mora (2015) insisteix que aquestes característiques no són les pròpies de les societats contemporànies. Aquestes s’enfronten condicions caracteritzades per la diversitat sociocultural, el que implica diferenciar entre els que són considerats part de la societat i els que no ho són. Això té un impacte directe en la generació de patrons d’exclusió/inclusió, especialment en l’esfera econòmica i dels beneficis de la política pública. (Mora, 2015; 32).

En aquesta línia, Jenson (2010) afirma que la cohesió social no és només una qüestió de lluita contra l’exclusió social i la pobresa, sinó que també ho és sobre la creació de solidaritat en la societat de tal manera que es minimitzi l’exclusió. Al mateix temps, en la mesura que la pobresa i l’exclusió continuen existint, també és necessari prendre mesures específiques per ajudar als membres més vulnerables de la societat. Una estratègia de cohesió social deu, per tant, abordar l’exclusió mitjançant la prevenció i la cura. Així doncs, la cohesió social implica tots els membres d’una societat o territori. És a dir, la cohesió social és una situació que implica tant la interacció vertical com l’horitzontal amb accions entre membres d’una societat, caracteritzada per un conjunt d’actituds i normes que inclouen la confiança, un sentit de pertinença i la voluntat de participar i ajudar, així com les seves manifestacions conductuals. (Acket et al., 2011; 4).

Finalment, Jenson va identificar tres tradicions teòriques: les teories de la cohesió social (interdependència), les liberals (comportaments privats) i les democràtiques (acció pública). Sobre la base d'aquestes tradicions teòriques va concloure l'existència de cinc dimensions de cohesió social: pertinença-aïllament; inclusió-exclusió; participació-no compromís; reconeixement- rebuig respecte a la diferència i a la diversitat i, finalment, legitimitat-il·legitimitat. Les dues primeres es referirien a aspectes socials, la tercera i quarta a polítics i la cinquena a econòmics. (Morata et al., 2019; 10). Aspectes els quals, com ja hem comentat anteriorment, s'utilitzen en l'anàlisi de la cohesió social objectiva a Ca n'Anglada.

3. Metodologia

Per tal de donar resposta a la pregunta de recerca, la metodologia plantejada prèviament combinava tant l'anàlisi de documents i informes existents com entrevistes, per tal d'analitzar la cohesió social tant a nivell objectiu com subjectiu. Malauradament, arran de la situació actual de l'estat d'alarma s'han presentat un seguit de dificultats que com a conseqüència han restringit l'administració de les entrevistes que es proposaven portar a terme a professionals com regidors/es, professors/es, policies i membres de diferents associacions que estableixen relació amb el barri. No obstant, s'ha hagut de portar a terme una adaptació pel que fa al mètode de recollida de dades, tenint en compte les condicions actuals i les possibles vies d'accés a la informació requerida.

D'altra banda, la impossibilitat d'acudir a centres on consultar fonts documentals, delimita la informació a allò que es pot trobar en la web. Tot i això, alguns dels documents necessaris per realitzar el treball ja s'havien consultat amb anterioritat a l'actual situació de confinament. Cal dir també, que gran part de la informació amb la què es disposa, es troba segregada per districtes, fet que dificulta l'obtenció directa i específica sobre la situació del barri que s'estudia. Per consegüent, en aquests casos les variables han resultat modificades i substituïdes per altres més adients per l'anàlisi.

Per conèixer l'impacte en relació amb la influència que van marcar alguns mitjans de comunicació com els diaris en l'opinió pública i en la categorització de l'incident com a racista, s'analitza un seguit de relats i notícies sobre aquest succés. Per l'elaboració de l'anàlisi es fa ús d'un mètode de comparació de documents, en què es relaciona el discurs i les definicions sobre el barri a través de la revisió de notícies que es publicaven el mateix any dels successos (1999) i les que es publicaven l'any 2019. Per tant, l'anàlisi s'aborda des d'una metodologia qualitativa, la qual s'emfatitza en reconèixer i identificar la postura social que adopten els diaris i l'opinió pública mitjançant la interpretació de textos.

Per tal de portar a terme l'anàlisi de la cohesió social del barri, es farà una aproximació quantitativa seguint la línia metodològica que proposa Jenson (2010). Així doncs, s'utilitzaran les següents variables per cada dimensió:

Dimensió	Variables
Política	Taxa de participació política de Ca n'Anglada Taxa participació política de Terrassa
Econòmica	Taxa d'atur a terrassa PIB per càpita de Catalunya Índex delictiu de Ca n'Anglada Índex delictiu del Centre
Cultural	Teixit associatiu del districte

4. Contextualització

4.1 Anàlisi demogràfica: la població estrangera al barri

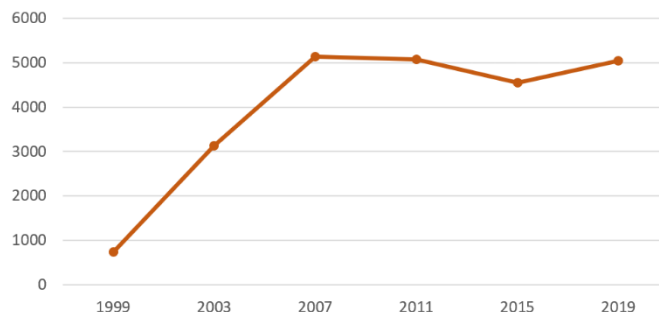
Tal com descriu Ca n'Anglada la diputació de Barcelona a “Diagnosi i Taula tècnica de la convivència a Ca n'Anglada”, la masia que dona nom al barri data del segle XV.

El barri va registrar una important densificació fruit de l'arribada massiva de persones nouvingudes als anys 50, procedents d'Andalusia, Extremadura i Castella; atrets pel creixement de Terrassa i la necessitat de nous llocs de treball. Amb els pocs diners estalviats van aconseguir aixecar la seva casa a força de treballar els diumenges i festius. Aquesta és una de les arrels del caràcter i els signes d'identitat propis del barri, on els veïns consideraven foresteres les persones que no eren de Ca n'Anglada. El barri va viure un moment tràgic amb la riuada del 25 de setembre de 1962, que va destrossar moltes cases i va deixar un rastre de mort i dolor a tota la ciutat. L'administració va reaccionar promocionant la construcció de blocs de pisos per millorar la condició de vida dels nouvinguts.

A finals dels anys seixanta i durant els setanta, es va forjar la llegenda d'un barri de Ca n'Anglada lluitador i enèrgic, activament implicat en la lluita per la democràcia i per igualar la seva qualitat de vida amb la de la resta de la ciutat. Les accions polítiques, sindicals i veïnals van tenir com a escenari l'església i la plaça, popularment coneguda com la ‘Plaza Roja’. En els anys vuitanta, ja amb l'ajuntament democràtic, s'inicien nombroses obres de millora urbanística, es milloren els serveis i equipaments i el barri esdevé progressivament un referent comercial i de restauració per a tota la ciutat.

A partir de mitjans de la dècada dels noranta, Ca n'Anglada atrau un nou corrent de persones nouvingudes, procedents sobretot del Magreb i de països hispanoamericans.

GRAFIC 1: Població estrangera al barri de 1999 a 2019 (en intervals de 4 anys)

Font: Elaboració pròpia amb dades de l'anuari estadístic de Terrassa

Tal com podem veure al Gràfic 1 la població estrangera al barri ha anat incrementant al llarg dels anys fins 2007, que comença a decreïxer. Per comprendre aquesta significativa baixada de persones estrangeres al barri, cal entendre que Espanya era sacsejada per una crisi econòmica. En aquesta línia, tal com expliquen Valero i altres (2014) la migració de les persones s'inicia amb uns objectius clars, amb la mirada posada en donar solucions a molts dels problemes existents al país d'origen. Però quan es produeix una crisi en els països d'acollida, es trunquen moltes de les metes que van donar origen al procés migratori. Finalment, de 2015 a 2019, quan la crisi amainava, van arribar 2113 estrangers al barri, deixant en 5043 la xifra d'estrangers al barri en aquest any.

Actualment la població estrangera al barri correspon al 36,6% del total de la població de Ca n'anglada, mentre que al 1999 aquest percentatge era 6,4%.

4.2 El conflicte als diaris i l'opinió pública

D'acord amb l'afirmació de Gajate (2012) l'opinió publicada a les publicacions periòdiques i l'opinió pública guarden una estreta connexió. Així doncs, l'opinió publicada pot modelar l'opinió pública. Des del primer moment, el conflicte que va tenir lloc a Ca n'Anglada al juliol de 1999, va fer ressò als mitjans de comunicació.¹ La manera com tractar el conflicte va ser tot un repte per les seves característiques i, la novetat dels fets, van fer que fossin catalogats socialment com 'incidents racistes' però, va ser realment el racisme el que va comportar l'esclat de la violència? Quin paper van jugar els mitjans de comunicació (concretament els diaris) en aquesta categorització i en l'opinió pública sobre el barri?

¹ Consultar Annex 1 a pagina 21 per veure les notícies als diaris analitzades.

Tot i els esforços dels mitjans de comunicació per comprendre i cobrir de manera objectiva i analítica els fets, per estudiar el que va passar de manera representativa cal la identificació dels actors implicats i donar veu a cadascun d'ells. Aquí ens topem amb el primer error que va comportar aquesta categorització de l'incident: la falta de representativitat del global del barri.

Quan es preguntava als veïns i veïnes del barri sobre que opinaven dels immigrants, només es va donar veu a les actituds de rebuig: "No somos racistas pero queremos que los moros se vayan a su país" (La Vanguardia: 15.7.99), "Que el alcalde se los lleve a vivir con él a Matadepera" (La Vanguardia: 15.7.99), "Si un moro toca a mi hija, lo destrozo con un hacha" (La Vanguardia: 15.7.99). Si a aquestes opinions sumem titulars com el publicat el 15 de Juliol a La Vanguardia "Erupción racista" que portava per subtítol "Un barrio obrero de Terrassa se alza con violencia contra la comunidad magrebí", trobem que es donava una generalització del rebuig al barri. El subtítol indica "un barrio", fent referència a tot el barri sencer sense haver donat veu a aquelles persones que no opinaven el mateix, aquelles que realment no compartien aquestes opinions racistes ni xenòfobes, és a dir, no contempla aquelles opinions contestatàries. Així doncs, com que el caràcter del conflicte va ser categoritzat de racista, els testimonis, els informadors i les opinions recollides seguien la mateixa lògica. Aquests arguments van crear una imatge del barri poc representativa. Les opinions xenòfobes i racistes van ser generalitzades a tots els veïns i veïnes del barri i aquesta va ser la imatge transmesa de Ca n'Anglada. Així doncs, realment no es van tenir en compte dels veus dissidents o tothom feia el mateix discurs degut a l'espiral de silenci que es va poder generar?

El periodista Joan Manel Oller, va declarar al diari 'Público' que tot i que no descarta el racisme, la premsa va posar llenya al foc: "És que es va anar fent una pilota: com més periodistes arribaven de tot l'Estat, més veïns a la mani". Oller insisteix: "Recordo haver pensat per què hi havia tant de mitjà, i la resposta era que estàvem a l'estiu i no tenien més notícies. I ho alimentem". Una serp d'estiu, com es coneix en l'argot periodístic.

D'altra banda, el 'Diari de Terrassa' explicava el conflicte amb titulars com ara "Reyertas entre vecinos y magrebíes convulsionan Ca n'Anglada" (Diari de Terrassa: 14.07.99). 'El país' narrava que el conflicte va ser "una pelea entre un joven magrebí y un vecino de la misma edad" (El País: 15.7.99). Ambdós diaris fan una distinció entre el perfil dels agents del conflicte, diferenciant 'magrebins' i 'veïns' com si els dos termes no fossin compatibles entre si.

Cal recordar en aquest sentit l'opinió de Mora (2015) sobre les societats actuals. Com hem explicat anteriorment, el sociòleg considera que la societat actual està caracteritzada per la diversitat sociocultural, el que implica diferenciar entre els que són considerats part de la societat i els que no ho són. Això té un impacte directe en la generació de patrons d'exclusió/inclusió.

Aquest patró és vigent en els titulars i les explicacions referents al conflicte exposades anteriorment, ja que els magrebins no són considerats com veïns, se'ls exclou d'aquesta definició.

Al 20é aniversari dels fets, alguns diaris feien menció als incidents i la situació actual del barri amb titulars com ara: “Ca n'Anglada todavía lucha contra el estigma del disturbios racistas de 1999” (El público: 17.03.19) o “Ca n'Anglada, vint anys fugint de l'estigma” (Diari de Terrassa: 15.07.19). Ambdós titulars destaquen que el barri està estigmatitzat. Però l'estigma no és sinó el resultat d'aquests processos d'identificació i interacció, de producció de significats en virtut dels quals una interpretació sobre la realitat és construïda, reproduïda i assumida tant pels agents externs com pels propis subjectes estigmatitzats. (Campo, 2003; 805). En aquest cas, els diaris com a generador d'aquest estigma va jugar un paper important creant la imatge i la identificació del barri per agents externs com a ‘barri racista’.

A més, la imatge que projecten del barri, tot i manifestar que “Dues dècades després, la realitat de Ca n'Anglada no és gaire diferent de l'estiu de 1999” (Diari de Terrassa: 15.07.19), el descriuen com “Un barri popular, multicultural, un referent de la gastronomia”. Al diari ‘Público’ van radiografiar el barri el març de 2019, pocs mesos abans del 20é aniversari dels fets. Ho van fer comptant amb testimonis del veïnatge (tant d'origen magrebí com espanyol), periodistes que van cobrir els fets, polítics d'esquerres i educadors. En aquest mateix diari, es defineix el barri de la següent manera: “Quienes visiten hoy Ca n'Anglada encontrarán un barrio con magníficas pastelerías árabes (miel y canela a los labios), conocidas carnicerías halal que despachan clientes de toda la ciudad, e incluso el restaurante vasco más célebre del Vallès, [...] Un barrio en el que no hay demasiados comentarios xenófobos, dice Karim El Otmani, o al menos no más que en cualquier otro barrio.” L'anàlisi conclou amb l'afirmació: “Ca n'Anglada no es la ‘banlieue’ catalana”. Per tant, es descriu el barri de forma més positiva, és a dir, el representen amb atributs favorables per la seva imatge.

En definitiva, en el moment dels incidents el conflicte va fer ressò a molts diaris, els quals van mostrar una personalitat del barri poc representativa. El perfil homogeni dels que van tenir veu a les notícies, la generalització del rebuig i la descripció que van fer dels perfils implicats al conflicte, van ajudar a fomentar la catalogació de l'incident com “agressió racista”. Dues dècades més tard, la imatge que es transmet del barri als diaris ha canviat: ara es presenta com un barri estigmatitzat i es fa èmfasi en aquelles qüestions més positives del barri.

4.3 Accions per la cohesió social al barri

L'esclat del conflicte va posar en evidència que Ca N'Anglada precisava d'una intervenció per part de l'administració, que es va concretar al 'Pla de Barris' amb accions tant de caire social com urbanístiques, algunes de les quals encara no han acabat, com el 'pla d'esponjament'. A més, a l'octubre de 2018 va constituir la 'Taula del projecte Futur Ca n'Anglada 2030' amb l'objectiu de fer el seguiment trimestral del desenvolupar del projecte de 'Futur Ca n'Anglada 2030' i renovar el Pla d'Acció bianualment formada per diverses entitats, grups polítics i associacions del barri.² A més, des dels serveis social també s'han impulsat accions com ara el programa 'Horta Comunitària de Ca n'Anglada'.

Però no només s'han impulsat projectes des l'administració. ONGS com ara Caritas o Creu Roja, entre d'altres, també actuen al barri, aquesta última, per exemple, amb accions com la intervenció amb infants i joves a les escoles fora de l'horari escolar. Des de diverses associacions del barri, també es fan activitats (com ara la Tombacastanya organitzada per la associació de comerciants del barri) que impulsen la cohesió social.

5. La cohesió social a Ca n'Anglada: Resultats

Tal com s'ha comentat anteriorment, l'anàlisi dels resultats de la cohesió social a Ca n'Anglada, es basa en la distinció de les tres dimensions que proposa Jenson (2010): la dimensió política, l'econòmica i la cultural.

5.1 Dimensió política

La cohesió social se centra a reduir al màxim les desigualtats i disparitats que existeixen en una societat, entre individus, grups socials, regions o Estats membres. (Solé et al., 2011; 18). En aquest sentit, tal com apunten Solé i altres (2009), l'estat és el responsable de crear condicions per a què qualsevol ciutadà, independentment del seu origen social, pugui promocionar-se en la societat.

Perquè això sigui possible, és important que cada ciutadà confiï en les seves institucions públiques i participi en les votacions. Aquest tipus de confiança és l'anomenada confiança social (social trust) definida per Montero i altres (2008) com l'element central en un complex cercle virtuós en el qual un conjunt d'actituds, com la mutualitat, la reciprocitat i la confiança s'associen amb la participació social i la implicació en assumptes comunitaris i cívics; aquests contribueixen a construir les institucions socials i polítiques necessàries per a uns governs democràtics i eficients; i aquests, al seu torn, creen les condicions en les quals poden florir la confiança social i política. Tot i això, mentre que la confiança social ('*trust*') pertany a l'esfera privada i és una característica

² Veure annex 2 per consultar la composició completa de la taula.

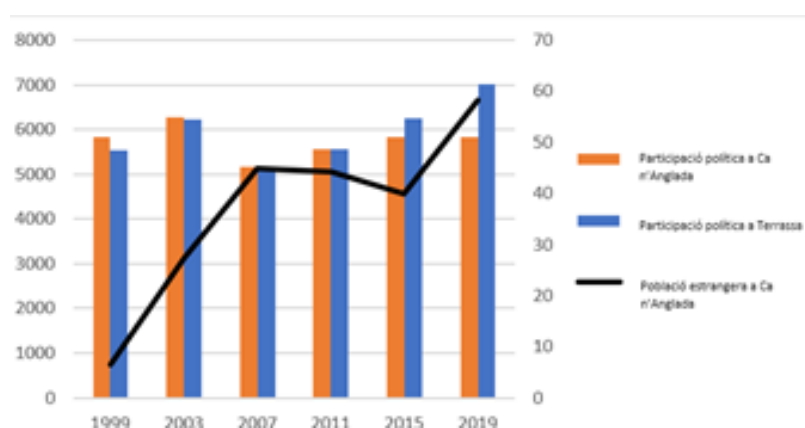
de les relacions personals basades en les experiències i els coneixements de primera mà, la confiança política (*'confidence'*) pertany a l'esfera pública i política i es construeix sobre la base de fonts secundàries, especialment als mitjans de comunicació de masses. (Montero, et al., 2008; 20). Però, que significa tenir confiança?

‘Es pot dir que hi ha confiança quan A creu que B no li farà mal conscient o intencionadament, en el pitjor dels casos, i que tractarà d'actuar en el seu interès i protegir-lo, en el millor dels casos. Confio en les persones quan crec que compliran la seva paraula i no m'assaltaran, enganyaran, danyaran, mentiran o s'aprofitaran de mi. Confiar significa arriscar els meus interessos en mans dels altres.’ (Montero, et al., 2008; 17).

Per estudiar quina és la confiança política de la ciutadania del barri de Ca n'Anglada, s'analitza la participació política en les eleccions municipals de Terrassa de 1999 a 2019, tenint en consideració que tenen dret a vot en les eleccions municipals totes aquelles persones que es poden acollir a l'article 13 de la Constitució espanyola i a la Llei orgànica 5/1985 del 19 juny, del Regim Electoral General. És a dir, cal destacar que no tota la població resident al barri té dret a vot en les eleccions analitzades.

Si analitzem el percentatge de participació activa en les eleccions municipals de 1999 i 2019 va ser en ambdós casos del 51%. És important considerar que les eleccions municipals de 1999 es van celebrar el 13 de juny, abans dels incidents de Juliol.

GRAFIC 2: Participació política en les eleccions municipals a Ca n'Anglada, comparat amb Terrassa i la població estrangera al barri

Font: Elaboració pròpia amb dades de l'anuari estadístic de Terrassa

Taula 1: Participació política en les eleccions municipals a Ca n'Anglada, comparat amb Terrassa i la població estrangera al barri

Any	Estrangers al barri	Participació política	
		Ca n'Anglada	Terrassa
1999	740	51% aprox.	48,5%
2003	3124	54,9%	54,4%
2007	5134	45,29%	44,29%
2011	5067	48,6%	48,7%
2015	4555	51%	54,6%
2019	5043	51%	61,3%

Font: Elaboració pròpia amb dades de l'anuari estadístic de Terrassa

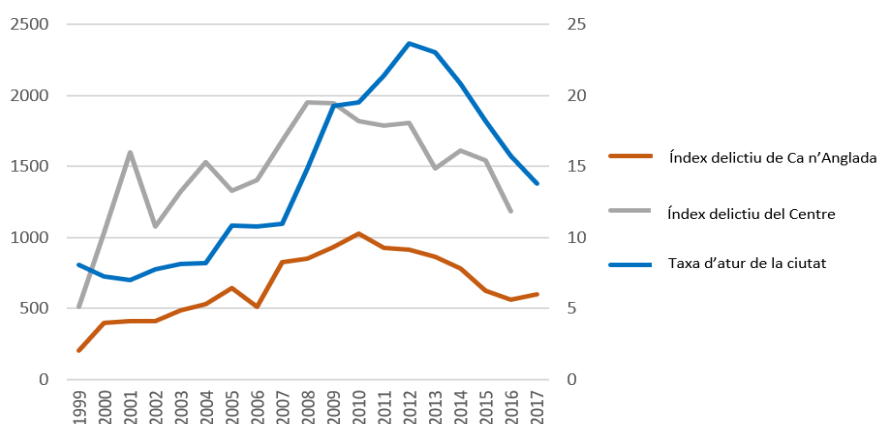
A les eleccions de 1999, 2003 i 2007, podem observar que la participació política del barri era lleugerament major a la del conjunt de la ciutat de Terrassa, mentre que aquesta tendència comença a desaparèixer en eleccions posteriors. L'any 2019, la diferència entre la participació política a Ca n'Anglada i el total de Terrassa és la més elevada (10,3% de diferència).

Entre les dues primeres eleccions, s'observa que puja el número d'estrangers al barri i també ho fa la participació política, però a 2007, quan hi ha una pujada de 5010 estrangers al barri, la participació política baixa. En 2011, la població estrangera baixa lleument i puja també de forma lleugera la participació política a Ca n'Anglada. A les eleccions següents, la població estrangera al barri hi havia disminuït fins a 4555 i la participació política augmentava a 51%. A les últimes eleccions, mentre que el número de població estrangera al barri va augmentar, la taxa de participació en les eleccions es mantenia.

5.2 Dimensió econòmica

La cohesió social s'aborda des la perspectiva de la integració social dels immigrants, concebut l'ocupació com instrument clau. Per a Gowricham el treball és un activador de la cohesió social perquè permet generar recursos per portar una existència autònoma i assolir nivells més alts de prosperitat. (Solé et al., 2011; 15). Contràriament, la desocupació genera pobresa, i la pobresa produeix inseguretat econòmica i social. La teoria econòmica prediu una relació causal entre les millores en el mercat de treball i uns índexs baixos de delinqüència. Sovint la tendència és enfrontar les corbes de l'evolució de la taxa d'atur amb l'activitat delictiva, afirmant que ambdues presenten una evolució paral·lela; és a dir, a menys atur, menys delinqüència. (Lahosa, 2002). En aquesta línia, Ruiz-Funes (1953), afirma que les crisis econòmiques i en general tot fenomen de crisi, tenen una obligada ressonància en la marxa de la criminalitat. Declara que sigui de forma simple o de canvis bruscos, l'acció criminògena és notòria.

GRAFIC 3: Índex delictiu de Ca n'Anglada i el Centre i taxa d'atur de Terrassa

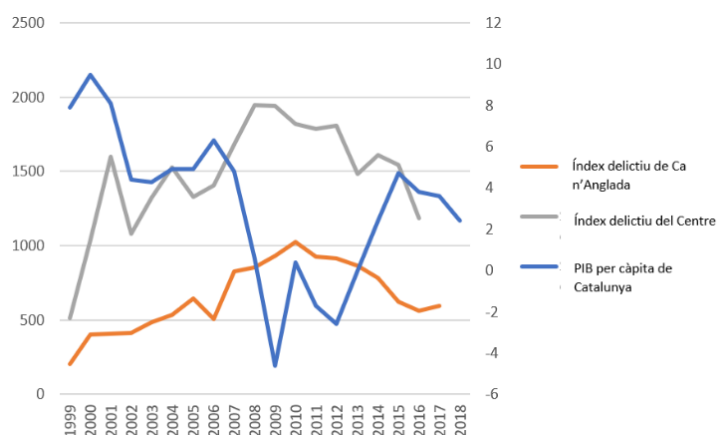
Font: Elaboració pròpia amb dades de l'anuari estadístic de Terrassa

Podem veure aquesta teoria comparant la taxa delictiva del barri del Centre i de Ca n'Anglada amb la taxa d'atur de la ciutat. Si comparem els índex delictius dels barris amb la taxa d'atur de Terrassa, observem que són paral·leles, és a dir, en la mesura que la taxa d'atur puja (especialment durant la crisi econòmica), també ho fan els casos delictius als barris.

De la mateixa manera que entre taxa d'atur i índex de delinqüència existeix una relació, Muñoz i altres (2007) a *“Desigualdad y delincuencia: una aplicación para España”* manifesten que el PIB per càpita és també una variable rellevant en la determinació de la taxa de delinqüència.

Si comparem els casos de delictes (índex delictiu) dels mateixos barris amb l'evolució del PIB per càpita a Catalunya, podem veure que la baixada de PIB es relaciona amb l'índex delictiu generant un patró de comportament. En la mesura que baixa el PIB, generalment pugen els casos delictius de Ca n'Anglada i el Centre, i com més alt és el PIB, més baixos els casos delictius.

GRAFIC 4: Índex delictiu de Ca n'Anglada comprat amb el Centre i evolució del PIB a Catalunya

Font: Elaboració pròpia amb dades de l'anuari estadístic de Terrassa i datos macro.

Grosso modo podem entendre que existeix una relació entre l'economia i la delinqüència al barri de Ca n'Anglada i que aquest patró no és només exclusiu, sinó que al barri del centre, tot i presentar una taxa de delinqüència mes elevada que Ca n'Anglada, segueix el mateix patró.

5.3 Dimensió cultural

En aquesta anàlisi s'estudien les estructures relacionals sorgides quan diferents organitzacions o individus interaccionen, es comuniquen, coincideixen o col·laboren mitjançant acords bilaterals o multilaterals. L'estructura que emergeix es tradueix en l'existència d'una xarxa social. (Solé, et al., 2011; 16). Sanz (2003) la defineix com un conjunt de relacions socials o interpersonals que lliguen els individus o les organitzacions en 'grups'.

La figura de 'xarxa de relacions socials' en determinades estructures socials, s'ha utilitzat en multitud d'escrits sociològics i antropològics. No obstant, aquesta utilització tenia un sentit simplement metafòric i molt diferent del concepte de 'xarxa social' com una sèrie de vincles entre un conjunt definit d'actors socials. (Requena, 1989; 137). En aquest sentit, l'anàlisi de les xarxes socials, per Sanz (2003), és un mètode, un conjunt d'instruments per connectar el món dels actors (individus, organitzacions, etc.) amb les estructures socials emergents que sorgeixen de les relacions que els actors estableixen.

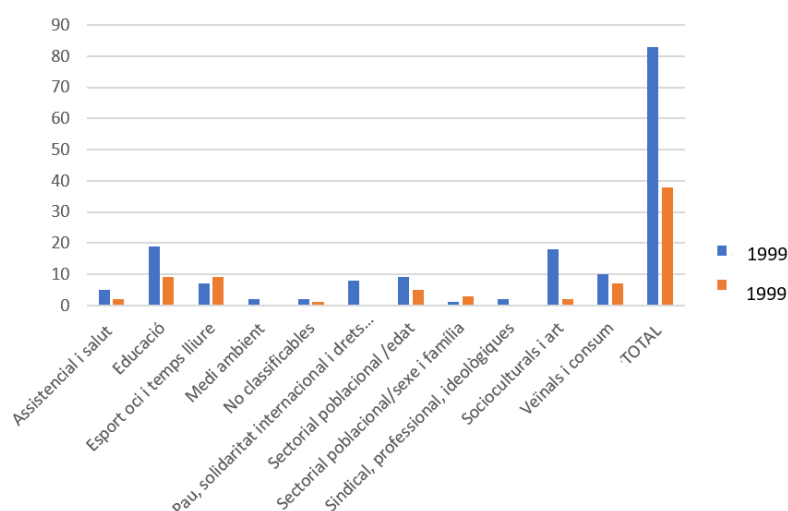
La intuïció estructural, que alimenta el principi de cohesió social des de l'anàlisi de les xarxes socials, consisteix en el fet que els actors són similars en la mesura que estan vinculats per relacions entre ells. Aquestes relacions uneixen els processos de socialització per interacció i són responsables de la similitud de creences i tendències de comportament. (Solé et al, 2011; 16).

Solé i altres (2011), a 'Cohesión Social e inmigración' expliquen que els estudis de Portes mostren com els individus implicats en activitats transnacionals fan compatibles la lleialtat i l'activisme cap a la seva societat d'origen amb la seva participació ciutadana i política en la d'acollida.

Si ens fixem en la participació ciutadana, l'anuari estadístic de Terrassa la representa indicant les associacions existents als districtes segons àmbit funcional. Si analitzem les dades de 1999 i 2019 al districte 2 (on es troba Ca n'Anglada i barris amb característiques semblants a aquest), podem veure una baixada significativa en quant el nombre d'associacions: de 83 al primer any a 38 el segon. D'11 categories d'associacions, només han pujat el número en dues; les que tracten temes sobre qüestions sectorials poblacionals de sexe i família (d'1 a 3 associacions) i les d'esport, oci i temps lliure (de 7 a 9 associacions).³

³ Veure annex 3 a pagina 23 per consultar taula completa.

GRAFIC 4: Distribució del teixit associatiu segons àmbit funcional

Font: Elaboració pròpia amb dades de l'anuari estadístic de Terrassa.

Taula 2: Distribució del teixit associatiu del districte segons àmbit funcional

	1999	2019
Educació	19	9
Socioculturals i art	18	2
Medi ambient	2	0
Pau, solidaritat internacional i drets humans	8	0
Assistencial i salut	5	2
Veïnals i consum	10	7
Sectorial poblacional /edat	9	5
Sectorial poblacional/sexe i família	1	3
Esport oci i temps lliure	7	9
Sindical, professional, ideològiques	2	0
No classificables	2	1
TOTAL	83	38

Font: Elaboració pròpia amb dades de l'anuari estadístic de Terrassa. Les categories son assimilacions ja que els conceptes de 1999 a 2019 han canviat.

La cultura suposa una oportunitat per teixir relacions de complementarietat, sentit de pertinença, solidaritat, confiança i col·laboració entre els éssers d'una comunitat. La cultura ofereix opcions per consolidar espais de pau i enfortir el teixit social que permeti crear condicions d'equitat i desenvolupament. (Bruzón, 2018; 7). Per aquesta raó, s'hauria de treballar per enfortir el teixit associatiu del barri i generar sinergies entre tots els veïns i veïnes del barri, perquè, com hem pogut veure, el número d'associacions en vint anys ha disminuït de manera significativa.

6. Conclusions

L'arribada d'una nova immigració va suposar un repte en quant la integració per l'administració, la qual no va anticipar les conseqüències del que podia succeir. El veïnatge es va haver d'habituar a conviure amb una cultura diferent, amb costums diferents, fet que va introduir un conflicte latent entre els habitants del barri. Al juliol de 1999, el conflicte va esclatar tenint fortes conseqüències i, amb la contribució dels diaris, el barri va ser estigmatitzat i qualificat com a racista.

L'anàlisi de resultats de les dades exposades sobre la cohesió social a Ca n'Anglada no ofereix evidències significatives de que el grau de cohesió social al barri incités (o fos la raó) al conflicte de 1999, si més no, en sentit objectiu, tal com s'analitza en aquest treball. En tot cas, s'ha observat la tendència i evolució dels aspectes més objectius de la cohesió social al barri generant una imatge general d'aquest.

En primer lloc, respecte la dimensió política, s'observa que tot i que la taxa de participació política és igual a la de 1999, Ca n'Anglada presentava fins 2011 un índex més elevat al conjunt de la ciutat i en aquest any, la tendència canvia. Pel que fa a la dimensió econòmica, es contempla que tant el PIB per càpita de Catalunya com la taxa d'atur de la ciutat influeixen en l'índex delictiu no només del barri, sinó també d'altres barris de la ciutat com el del Centre. En aquest punt, seria beneficiós per l'estudi poder observar l'evolució de la taxa d'atur del barri, malauradament no ha estat possible. Finalment, quant a la dimensió cultural, el teixit associatiu del barri ha baixat significativament, afectant la cohesió en aquest sentit.

A partir d'aquesta visió general del barri que ofereix el present treball i l'aportació sociològica del mateix a la problemàtica, es pot formar la base d'una transformació social, ja que aquesta ha de partir d'una investigació prèvia per tal de poder realitzar posteriorment un estudi interdisciplinari en el qual s'abordi de manera integral la situació i es pugui plantejar una proposta d'acció amb l'objectiu de millorar la cohesió social. Per tant, sent conscient de les limitacions que s'han donat pel desenvolupament desitjat del treball, considero que aquest pot contribuir a la innovació d'una nova línia d'investigació tenint present la cohesió social tant a nivell objectiu com subjectiu.

En aquest punt, es proposa una nova línia d'investigació per analitzar el grau de cohesió social en sentit més subjectiu i la influència d'aquesta en la conflictivitat del barri. En aquest sentit, es podria entendre que el conflicte va ser conseqüència d'un xoc cultural i social, efecte de l'arribada d'una nova immigració i la problemàtica inicial que deriva de la convivència de dues cultures diferents en un espai concret.

Referències

- ACKET, S., BORSENBERGER, M., DICKES, P., FRANCESCO S. (2011). *Measuring and validating social cohesion: a bottom-up approach*. Population et emploi, CEPS/Insead, Luxembourg.
- ANDREU, CRISTINA (15 de julio de 1999). 'Una pelea en una verbena desata una ola de agresiones xenófobas a mages en Terrassa.' *El País*.
- BARBA, C. (2011). Revisión teórica del concepto de cohesión social: hacia una perspectiva normativa para América Latina. Consejo Latinoamericano de las ciencias sociales.
- BERTRAN, C. (2015). La cohesión social. Desenvolupament social i territori. Disponible a: <https://www.laconca51.cat/la-cohesio-social/>
- BRUZÓN, L. (2018). El enfoque cultural de la cohesión social: marco conceptual y propuesta estratégica de acción del Programa EUROsociAL. Herramientas Eurosocial, N° 02/2018
- CAMPO, A. (2003). Investigar y deconstruir el estigma en barrios marginales: Un estudio de caso. Zainak. Cuadernos de Antropología-Etnografía, (24).
- GAJATE, M. (2012). Prensa y opinión pública. Un reto para el investigador. In No es país para jóvenes (p. 153). Instituto Valentín Foronda.
- Diputació de Barcelona. (2017). Diagnosi i Taula tècnica de la convivència a Ca n'Anglada. Recuperat de: https://decidim-terrassa.s3.amazonaws.com/decidim-terrassa/uploads/decidim/attachment/file/371/Informe_CaNanglada_compressed.pdf
- DURKHEIM, E. (1893). La división social del trabajo. Akal. Madrid. 1987.
- FERRET, J. (2016). Crisis social, movimientos y sociedad en España hoy. Sibirna Universidad de Zaragoza.
- JENSON, J. (2010). Defining and Measuring Social Cohesion. London: Commonwealth Secretariat and United Nations Research Institute of Social Development.
- LAHOSA, JM. (2002). Subempleo y precariedad laboral: nuevos factores sociales en el análisis de la delincuencia. Scripta Nova: revista electrónica de geografía y ciencias sociales,
- LORENZO, PL. (2001). Principales teorías sobre el conflicto social. Revista de historia

MONTERO, J., ZMERLI, S., NEWTON, K. (2008). Confianza social, confianza política y satisfacción con la democracia. *Revista Española de Investigaciones Sociológicas (Reis)*, N.º 122, 2008, pp. 11-54.

MORA, M. (2015). Cohesión social: balance conceptual y propuesta teórico metodológica. Consejo Nacional de Evaluación de la Política de Desarrollo Social.

MORATA, T., LUNA, E. P., MARTÍNEZ, H. A., & MORÁN, F. F. (2019). Ocio, acción sociocultural y cohesión social. In *Educación en el tiempo libre: la inclusión en el centro*. (pp. 93-112). Octaedro.

MUÑOZ, R., MARTIN, F., PEDRAZA, P. (2007). Desigualdad y delincuencia: una aplicación para España. Papeles de trabajo del Instituto de Estudios Fiscales. Serie economía, ISSN 1578-0252, N° 22, 2007, pags. 1-67

SANZ, L. (2003). Análisis de redes sociales: o cómo representar las estructuras sociales subyacentes.

SOLE, C., SORDÉ, T., SERRADELL, O., ALCALDE, R. (2011). Cohesión social e inmigración: aportaciones científicas y discursos políticos, *Revista Internacional de Sociología*.

REQUENA, F. (1989). El concepto de red social. *Reis*, 137-152.

Reyertas entre vecinos magrebíes convulsionan Ca N'Anglada. (14 de julio de 1999). *Diari de Terrassa*, p.3

RUIZ-FUNES, M. (1953). Las crisis económicas y la delincuencia. *Revista Mexicana de Sociología* Vol. 15, No. 3, pp. 391-397.

RODRIGUEZ, FRANCISCA (15 de julio de 1999). 'Erupción racista'. *La Vanguardia*.

TALLÓN, ALBERTO. (15 de juliol de 2019). Ca n'Anglada, vint anys fugint de l'estigma. *Diari de Terrassa*.

VALERO, J., COCA J., VALERO I. (2014). Análisis de la inmigración en España y la crisis económica. Universidad de Valladolid, España/Universidad de Salamanca, España. Pap. poblac vol.20 no.80 Toluca.

ZURIMENDI, ANDER. (18 de marzo de 2019). Ca n'Anglada todavía lucha contra el estigma del disturbios racistas de 1999. *Público*. Disponible a: <https://www.publico.es/politica/ca-n-anglada-ca-n-anglada-todavia-lucha-estigma-disturbios-racistas-1999.html>

Annexos

Annex 1 – El conflicte als diaris

	EL PAIS	La Vanguardia	Diari de Terrassa
En el mateix moment (1999)	Una pelea en una verbena desata una ola de agresiones xenófobas a magrebíes en Terrassa - El barrio de Ca n'Anglada, en Terrassa (Barcelona), vive desde el pasado domingo inmerso en un conflicto racial. Una pelea entre un joven magrebí y un vecino de su misma edad	‘Erupción racista’ – un barrio obrero de terrassa se alza con violència contra la comunidad magrebí.	‘Reyertas entre vecinos y magrebíes convulsionan Ca n'Anglada’
20 anys després	El Público		Diari de Terrassa
	“ Lo Otmani recuerda que «hace unos años la actuación policial en bares donde había marroquíes era constante. Se perseguía a los migrantes sin papeles o se llevaban a cabo actuaciones relacionadas con asuntos de drogas. Pero ahora eso se ha reducido mucho». Opina que la mejora se debe a «una mayor concienciación de los ciudadanos migrantes y la intervención de actores sociales que sensibilizan sobre una buena convivencia»”. “Ca n'Anglada todavía lucha contra el estigma del disturbios racistas de 1999”		Ca n'Anglada, vint anys fugint de l'estigma - La setmana què fa 20 anys dels fets que van portar Ca n'Anglada als titulars per un brot racista d'arrel absurda, el barri viu al marge d'aquell incident, intentant treure's de sobre l'estigma i oblidar els fets.

1999:

≡ EL PAÍS

ESPAÑA

ANDALUCÍA CATALUÑA C. VALENCIANA GALICIA MADRID PAÍS VASCO ÚLTIMAS NOTICIAS

Te quedan 9 artículos gratis este mes

SUSCRÍBETE POR 1€

Una pelea en una verbena desata una ola de agresiones xenófobas a magrebíes en Terrassa

CRISTINA ANDREU

Terrassa - 15 JUL 1999 - 00:00 CEST

El barrio de Ca n' Anglada, en Terrassa (Barcelona), vive desde el pasado domingo inmerso en un conflicto racial. Una pelea entre un joven magrebí y un vecino de su misma edad durante la verbena de la fiesta mayor terminó con 30 personas enzarzadas en la bronca y dos heridos leves, pero ha desatado

NEWSLETTER

Recibe el boletín de Actualidad

22

2019:

Público

EMERGENCIA POR EL CORONAVIRUS

La desvinculación de los ERTes al estado de alarma desvela que se puede despedir antes de seis meses

CA N' ANGLADA

Ca n'Anglada todavía lucha contra el estigma del disturbios racistas de 1999

A pocos meses que se cumpla el 20 cumpleaños de los hechos, radiografiamos el barrio de la mano de vecinos del barrio, tanto originarios como migrados. También aportan su análisis periodistas que cubrieron los hechos, políticos de izquierdas y educadores de calle. Primera constatación: Ca n'Anglada no es la 'banlieue' catalana. Segunda: La gasolina porque vuelva un brote de odio es la pobreza y la precariedad.

[f](#) [t](#) [s](#) [v](#) [g](#) [u](#)

PUBLICIDAD

PUBLICIDAD

EN LAS REDES

1. "Los que se manifiestan en la calle son los mismos que llaman sepulturero a Sánchez por no haberles encerrado antes"
2. El consejero de Políticas Sociales cesa a un alto cargo por la publicación del contexto de Broom Mota

Diari de Terrassa

Terrassa Vallès/Cat Deportes Economía Opinión Cultura/Ocio

diarideterrassa.es » Terrassa

Bon ambient al carrer de Santo Tomàs, un dels eixos viaris més importants del barri.
Alberto Tallón

Reportatge

Ca n'Anglada, vint anys fugint de l'estigma

L.H. | 15.07.2019 | 22:16

La setmana que fa 20 anys dels fets que van portar Ca n'Anglada als titulars per un brot racista d'arrel absurda, el barri viu al marge d'aquell incident, intentant treure's de sobre l'estigma i oblidar els fets. Dues dècades després, la realitat de Ca n'Anglada no és gaire diferent de l'estiu de 1999. Un barri popular, multicultural, un referent de la gastronomia i un laboratori de projectes socials. En paral·lel, el "barrio rojo", com se'l coneixia els anys de la lluita antifrancista, manté ...

- 1. E
- C
- 2. S
- C
- 3. 2
- C
- 4. E
- n
- 5. C
- 6. L
- d
- 7. h
- 8. E
- 9. 4
- 10. R
- n

Annex 2 - Composició de la Taula del projecte Futur Ca n'Anglada 2030 (2018/19)

Presidència de la Taula:

- PSC

Grups Municipals:

- PSC
- TeC
- ERC-MES
- PDeCAT
- Cs
- CUP
- PPC

Entitats de Ca n'Anglada:

- Assoc. d'Afectats per l'Esponjament Assoc.
- Comerciants de Ca n'Anglada Assoc.
- Cultural Musulmana Assoc.
- Gent Gran Ca n'Anglada Assoc.
- Gent Gran Districte 2
- AVV Ca n'Anglada
- AVV Per la Millora de Ca n'Anglada
- Centre Parroquial Sant Cristòfor
- Col·lectiu de Dones de Ca n'Anglada
- Club Petanca
- Unió Escola Ramon Pont
- Grup Colònies Ca n'Anglada

Entitats de ciutat:

- FAVT

Personal tècnic municipal:

- Representant Presidència Representant Àrea 1
- Representant Àrea 2
- Representant Àrea 3
- Representant Àrea 4
- Representant Àrea 5
- Coordinador/a Districte 2
- Secretari/a de la Taula